

Uz skatuves – kā zivs ūdenī

• Latgales dāmas — Anita Gavare (pirmā no labas) un Anita Bērziņa «Latvju ziņģe» Ventspilī kopā ar maestro Raimundu Paulu, aktieri Jāni Paukštello un diplomātu, «Latgales dāmu popa» fanu Albertu Sarkani. Foto no Anitas Gavares albuma

ANITA GAVARE — ansambļa «Latgales dāmu pops» soliste, profesionāla muziķe, kordiriģente. Viņa lepojas ar piederību Latgalei, dzied baznīcas korī, vada bērnu vokālo studiju, ir uz «tu» ar daudzām skatuves slavenībām Latvija. Nu jau vairākus mēnešus viņa ir Līvānu novada kultūras centra speciāliste kultūras jautājumos, pēc gandrīz divdesmit gadiem atgriezusies dzimtajā pilsētā — Līvānos. Viņa pati raksta mūziku «popa» dziesmām, par visu vairāk necieš vienmulību dzīvē. Ikdienā ir atvērta un pretimnākoša, uz skatuves — dulla un nebēdnīga, taču aiz tā visa ir dziļā un nopietnā Anita, kas daudzas svarīgas lietas apjautusi pamazām un nesen.

— **But kultūras darbiniekam — tas nozīmē but uzmanības centra, notikumu virpulī. Vai mazai tev tas patika?** — Mana pirmā skolotāja Lucija Cvetkova mani krietni izdīdīja, teica — citādi palaidīsies nedarbos. Kaut kur vajadzēja likt manu milzīgo enerģiju, tad nu viņa mani dīdīja. Vienā pasākumā biju sniegbaltīte, dejuju leļļu deju, sniegpārslu deju, rūķu deju un vēl dziedāju kādu solo. Kā bērnam man tas bija grūti, kamēr citi priecājās vai ēda pankūkas, kā tagad atceros, man bija jāpārgērbjas, jo bija nākamais uzņēmums.

Ģimenē arī es biju tāda draiskule, tēta mīlule. Biju jaunāka par brāli, darīju viņam pāri. Man bija slikta apetīte, tāpēc vecāki pirka šokolādes konfektes, kuras slēpu no brāļa, liku viņam lūgties. Nejauka biju.

Aktīva bija arī mamma, viņa dziedāja korī, spēlēja teātri, abi ar tēti strādāja stikla fabrikā. Beidzu Līvānu 1.vidusskolu, mūzikas skolu, tālāk mācījos Daugavpilī, mana skolotāja bija slavenā diriģente Terēzija Broka. Viņa lika uz mani lielas cerības, bet trešajā kursā apprecējos un aizgāju līdzī vīram uz Jēkabpili. Jutos viņai parādā. Gribu pateikties arī Pāvelam Šalajevam, viņš, būdams pedagogs Līvānu mūzikas skolā, izkopa manu muzikālo gaumi. Tieši pie viņa iemācījies salikt pareizos uzsvārus. Arī mans vīrs ir mūziķis. Vecāki mani uz mūziku virzīja apzināti, mamma, izrādās, bija gribējusi, lai es vai nu mācos valodas, vai esmu dziedātāja. Vienu no viņas sapņiem esmu piepildījusi.

— **Esam nonākušas līdz Latgales dāmu popam** — trim lustīgam latgaliešu dāmam. Jums ir iznākusi kasete, novembrī koncertēsiet arī Līvānos. — Tas viss ir ļoti interesanti, mazliet arī grūti, jo, ja esi populārs, uz tevi vairs neskatās kā uz vienkāršu cilvēku, bet kā uz Anitu no Dāmu popa. Cilvēki skatuves tēlu uztver kā mūsu būtību. Ja es koncertā esmu bruncītī «līdz nabai», tad mani arī ikdienā grib redzēt tādu pašu. Daudzi nesaprot, ka tas ir apzināti kultivēts skatuves tēls, ka dzīvē es esmu citādāka. Lai gan ne mazāk traka!

Esam trīs — es, Anita Bērziņa un Irīna Burnaševa. Parasti divas trīs stundas domājam, ko vilksim mugurā, ar to mums iet grūti. Viņas uzvelk to, ko viņas grib, es - to, kas man der. Vispār tad mēs ejam pa «Christian Dior» veikaliem, kur pārdod tas lētās drēbes, viņas ģērbj mani pirmo, tad arī sev kaut ko piemeklē. Visas mūsu dziesmas nāk no dzīves, no mūsu pārdzīvojumiem. Vārdus raksta otra Anita, mūziku — mēs ar Irīšu. 1995. gadā pamazām sākām koncertēt, mūs aicināja un joprojām aicina uz dažādiem latgaliešu saietiem. Latgale ir neatkārtojama ar savu folkloru. Nu nav nevienā citā novadā tik spēcīgas un, galvenais, dzīvas tradīcijas.

— **Dažs savu latgalisko izcelsmi cenšas slēpt, jūs, gluži pretēji, to apzināti kultivējat, dziedat latgaliski, lai gan dzīvojat Jēkabpilī, it kā taču jau Sēlijā.** — Jā, man pat brīnums, ka cilvēkiem par to ir kauns. Es lepojos, ka esmu latgaliene, līvāniene. Mēs jau visas tomēr esam ar saknēm Latgale. Es nezinu, varbūt sava temperamenta dēļ tas tā ir. Esmu domājusi, kā man visus šos gadus pietrūka, bija Jēkabpili draugi un paziņas, bet kaut kā man ļoti trūka. Tagad saprotu — man slāpa šīs latgaliskās atvērtības pasaulei, patiesuma. Ja man nepatīk, nu nevaru es pateikt: «Vai, cik bija skaisti, cik labi!». Ja pateikšu, pēc tam jutīšos slikti, — nu kāpēc man vajadzēja melot, varēju pagriezties un aiziet vai noklusēt.

Man ir grūti, jo mana krāsu gamma nav pelēko toņu, nav pāreju. Es jutos ļoti labi un labi vai ļoti slikti un nomākti. Tā pa vidām ne. Vidusceļš man neeksistē.

— **Arī attiecībās ar cilvēkiem?** — Nu jau ir vieglāk. Es esmu iemācījusies pieņemt cilvēku tādu, kāds viņš ir. Piemēram, mēs ar vīru esam ļoti atšķirīgi. Ļoti. Viņš ir nosvērts, piezemēts. Cik man patīk iet cilvēkos un sabiedrībā, tik viņš grib būt mājās, mierā, klusumā. Kādreiz mēdzu apvainoties, ja viņš neizturējās gluži tā, kā man gribētos, bet tagad es saprotu, ka viņš vienkārši tāds ir. Es daudz ko tagad uztveru savādāk, un tas ir nācis caur ticību.

— **Esi dzimusi ticīgā ģimenē?** — Pirms dažiem gadiem sāku dziedāt baznīcas korī. Vīramāte ļoti gribēja, lai mani bērni pieņem komūniju. Man nebija saskares ar ticības lietām, teicu — ja tu gribi, man nekas nav pretī. Vīramāte veda bērnus uz mācībām, vienu reizi aizgāju arī es. Paziņa uzaicināja, vai es negribot saviem bērniem padziedāt. Teicu, ka neesmu ticības lietās iedziļinājusies, ka man tas ir svešs, nevaru tā uzreiz pieņemt. Tomēr beigās piekritu, vienu reizi un saviem bērniem varu arī padziedāt. Tā es dziedāju gan saviem bērniem, gan draudzenes bērniem. Neiznāk jau man regulāri

baznīca dziedāt, nepatīk arī tāda pa virsu grābstīšana — ja tu ej, tad ej, taču kopumā tas periods man daudz ko palīdzēja salikt pa plauktiņiem. Ziemassvētku vakarā, 24. decembrī katru gadu ejam uz baznīcu, pārnākuši visi kopā iebaudām karstviņu, uz galda ir rieksti, ir rozīnes, silķe. Nekā par mēru, tā klusināti. Es savādāk šos svētkus nemaz nevaru iedomāties.

— **Jā, bet dažs teiks, man jau tāpat ir labi — nauda, māja, mašīna, kam man to garīgumu?** — To katrs saprot citādi, es esmu kļuvusi bagātāka sevī. Ir tādi nerakstīti likumi, kas būtu jāpilda mums visiem. Varbūt, ja tā darītu, pasaule apkārt būtu gaišāka. Daudzi jau to neievēro, dzīvo pēc saviem likumiem, kas nav ne pasaules, ne Dieva, ne cilvēces likumi. Es art domāju, ka par visu dzīvē maksā. Gan par labo, gan par sliktu.

— **Tev skatuves izjūta ir iekšā kopš dzimšanas, nav nācies sevi «lauzt»?** — Man tas tiešām ir iekšā. Tikai nesen sapratu, ka visiem tas tā nav. Ir cilvēki, kuriem nepatīk, piemēram, pārgērbties. Man likās, ka tas interesē visus, bet ir cilvēki, kas tajā svešajā skatuves apģērbā jūtas slikti. Es varu būt suns, kaķis, sieviete, vīrietis un vēl nezin kas. Varbūt, ka skolotāja Lucija Cvetkova to redzēja, viņa teica, ka mani vajag no rīta līdz vakaram noslogot, tad nenāksot blēņas prātā.

— **Tu Līvānos parādījies strauji, šī gada pavasarī sākot strādāt reorganizētajā kultūras centra? Vai atgriešanās nebija kā nostalgija pēc dzimtenes?** — Arī tas. Ja kaut kur lasi vai televīzijā dzirdi par savu dzimto pusi, jūti taču smeldzīti sirdī, vai ne? Lai gan nedzīvoju tālu, reti satiku mammu, nekad nebija laika. Daudzus gadus strādāju par mūzikas skolotāju bērnudārzā Jēkabpilī, tad arī skolā, domāju, vai tā arī nomiršu — par skolotāju? Pietrūka dzīvei asuma.

Tad nāca piedāvājums strādāt Viesītes kultūras namā, kur pavadīju pusotru gadu kā kultūras pasākumu vadītāja. Kā avantūra bija konkurss uz Līvānu kultūras centra direktores vietu, kurā gan neuzvarēju, taču radu iespēju pamēģināt kaut ko jaunu. Ļoti labs bija konkursa nolikums, uz jautājumiem nevarēja atbildēt tā pavirši, pie katra vajadzēja pedomāt. Jaunajā darbā jutos ļoti labi. Kultūra Līvānos ir nostādīta uz pareizā viļņa. Nav viegli atrast tādu kolēģi, ar kuru var strādāt tandēmā. Valija Vaivode, kultūras nama vadītāja, tāda ir. Tas ir ļoti svarīgi, jo es nemāku strādāt viena.

— **Anīta! ir plaši sakari kultūras aprindās, — tie, kas tevi pazina, teica, kad saki strādāt Līvānos.**

— Man, dziedot «Dāmu popā», daudz ir iznācis tikties ar dažādiem māksliniekiem. Vispār jau, jo lielāks mākslinieks, jo viņš vienkāršāks. To varu teikt par brāļiem Skrastīņiem, par Plēpi, ar Paulu ir grūtāk, viņš ir Mežāzis! Sarežģītāk ir ar grupām, viņiem ir savas prasības, piemēram, «Prāta vētrai» vajag dušu un aukstu viskiju, un vismaz 1000 skatītāju. «Hameleoniem» atkal vajag stingru apsardzi, lai neviens netraucē. Vispār tas ir pareizi, jo reizēm skatītāji var būt arī tādi, ne visai smalkjūtīgi. To zinu pēc savas skatuves pieredzes, tāpēc «Latgales dāmu pops» konsekventi nespēlē ballēs, bet tikai koncertos, jo citādi sanāk tā, ka es tev maksāju un nu tu spēlē to, ko es gribu. Lai tad labāk esam mazāk pieprasītas, taču gaidītas ar savām dziesmām.

— **Kultūras nama vadošā darbiniece, pasākumu organizētāja, vadītāja un vēl piedevām estrādes ansambļa soliste ģimenei droši vien nav nekāds salda kumosīņš?** — Kā tad, ka nav. Sākumā jau vīrs nemaz negribēja, ka es pa tiem koncertiem tā braukāju. Viņam nebija viegli pieņemt, ka tā uz skatuves ir tikai soliste, aktrise koncerta laikā. Taču tad es saku: «Tu mani apprecēji tieši tādu, traku un dullu.» Piekritu, ko teica kāds psihoterapeits: ja gribi ar vīru palikt kopā ilgi, ļauj viņam ko viņš nevar saņemt mājās. Zelta vārdi, ja zina mēru. Laikam, ja es sēdētu tikai mājās, kļūtu īgna un kašķīga vecene.

Man ir divi dēli — 16 gadīgais Juris un 18 gadīgais Jānis, arī vīrs vārdā ir Jānis. Vīrs gribēja, lai dēliem ir tādi īsti latviešu vārdi. Ļoti gribēju meitiņu — peciņu, taču nekā. Toties man ir krustmeitiņas. Saviem dēliem mācu, ka vienmēr Jāņos jaunākajam jābrauc ciemos pie vecākā — Jāņa, arī tad, kad katrs dzīvos savu dzīvi, gribu, lai saglabā šo ģimenes tradīciju.

— **Ko patīk darīt tad, kad nekas nav jādara?** — Man patīk paslinkot. Padarboties pa māju, palutināt savus vīriešus ar kaut ko garšīgu, piemēram, izcept pīrāgus. Man vairāk padodas saldie nekā gaļas ēdieni. Patīk skriet pa mežu ar Ārciju — savu suni. Es no viņa daudz mācos. Ārcijs ir smalkjūtīgs, viņš nekad nabražas virsū ar savu mīlestību. Skatās ar sirsnīgām acīm, tad tā nemanāmi, tuvāk un tuvāk, līdz galva klēpī. Vispār man mājās ļoti patīk, tā ir atslodze. Vienīgais, ko piespiežu sevi izdarīt, ir veļas gludināšana. Laikam neizturētu arī tad, ja man vajadzētu strādāt par grāmatvedi.